

Велько Ђурић Мишина

Гидеон Грајф, *Јасеновац Аушвиц Балкана*, Београд 2018, 712 страна

Тешко је упоредити пропагирање било које књиге која је објављена у последњих неколико деценија, од почетка распада Југославије до данашњих дана, као што се то догађа са књигом Гидеона Грајфа *Јасеновац Аушвиц Балкана*. Исто тако, размере форсирања поменутог историчара у овдашњем медијском систему нема равног у односу на било ког из Србије који се бави истраживањем ратних страдања српског народа.

Мада је од појаве Гидеона Грајфа на овим просторима прошло тек три-четири године, чињеница је да о његовим радовима ниједан школовани историчар није написао или изрекао једну-једину реч! О том аутору говоре неки други, чести гости у различитим телевизијским емисијама углавном примитивног забавног типа као и извесни новинари који су упослени у пропагандном апарату.

Подсећањем на досадашњу маркетиншко-пропагандну кампању у медијима и листањем Грајфове књиге, а изнад свега моја лична библиографија објављених радова и положај директора Музеја жртава геноцида, једне веома битне националне институције, дају ми за право да сачиним следећи текст.

Овај површни приказ Грајфове књиге је крајње информативан (детаљан и стручни приказ биће објављен у одговарајућем научном часопису). Није настао после детаљног читања већ после лаганог листања из простог разлога што у њој нема ниједне чињенице и фотографије која ми није позната.

Није уобичајено да се на корицама штампају титуле аутора нити подаци као што је случај о књизи која је предмет овом приказа. На корицама се штампа име и презиме аутора, наслов, место и година издања!

Књига је урађена у неуобичајеном формату: ширина 28 а висина 39 сантиметара. Велики број (41) непотребних празних страница допринео је, поред формата и врсте папира, до неуобичајене тежине књиге: пет-шест килограма!

Све то може да доведе до тога да потенцијални (озбиљни) читалац одустане да књигу листа или чита. Међутим, истовремено је управо због тих карактеристика могуће помислити да је реч о капиталном делу!

Мада је наглашено да је књига штампана на енглеском, хебрејском и српском језику, та тврдња није испоштована. Узгред, текст на српском језику није штампан српском ћирилицом већ хрватском латиницом!

Књига нема концепцију. То потврђују обими (безброј) поглавља који су различити: има их на једној страници али и на десетак!

Садржај и стилови појединих делова текста упућује да је рукопис радило више аутора.

У књизи је пренета пратећа публикација изложбе „Јасеновац – право на незаборав“. А каталог је каталог а не научна студија!

У књизи се наглашава да су нека поглавља резултати ставова ГХ 7 међународне групе експерата (?) за коју изгледа само приређивачи знају ко су њени чланови.

Без обзира на то што се унутар корица доносе бројне вредне чињенице у текстуалном делу, факсимили докумената, документарне фотографије, факсимили архивских извора, факсимили из штампе, фотографије музејских експоната, општи закључак гласи да је немогуће тврдити да је реч о научној монографији односно историографској студији о Јасеновцу. Да би поткрепио ову тврдњу нудим следеће образложење:

Професор Грајф није донео ништа ново у научноистраживачком погледу у историографским радовима који су протеклих деценија објављени на српском (и хрватском) језику о Јасеновцу, Независној Држави Хрватској, надбискупу загребачком и председнику Бискупских конференција, врховном војном викару војске Независне Државе Хрватске Алојзију Степинцу, усташком поглавнику и првом председнику Владе Независне Државе Хрватске Анти Павелићу, усташама који су били темељ Независне Државе Хрватске... То значи да је све оно што Грајф наводи као ново истраживачко откриће одавно познато!

Квалитет ове Грајфове књиге је споран. Она није историографска студија о Јасеновцу, већ пропагандистичка компилација. На прошлогодишњем Сајму књига у Београду награђена је као врхунски издавачки подухват. Бојим се, да се те врсте награда понекад дају по државном диктату.

Професор Грајф је укључен у државни пројекат Србије (Министарство спољних послова, Министарство просвете и науке), који је, нажалост, више на пропагандном него на озбиљном научном нивоу. Резултати пројекта на међународном плану су дискутабилни. Чак и чињеница да је Грајф одликован од највиших државних органа Србије не значи да су његови истраживачки резултати нови и да су остварили продор у међународној научној заједници. То што је од више државних медија Грајф представљен као врхунски стручњак и што су изложба и књига о Јасеновцу хваљене у домаћој јавности не значи да је вредност изложбе и књиге заиста тако висока. Напротив!

Уосталом, у којим страним медијима је извештавано о изложби и књизи? У којим угледним међународним часописима је написан позитиван или било какав приказ књиге, позитивна критика или осврт? Да ли су европска и светска историографија регистровале тај наслов, и да ли ће је

користити? Да ли је књига позната у угледним научним круговима у Израелу (државним универзитетима и у Меморијалном музеју Јад Вашем у Јерусалиму)? Да ли државни органи Србије поседују такве податке?

Квалитет изложбе која је до сада два пута приказана у Њујорку 2017. и 2018. године, (у седишту ОУН 2018. године) није онакав каквим се рекламира. Тежина експоната (7,5 тона) не може бити аргумент. У седишту ОУН је до сада приказан огроман број изложби, различите величине, вредности и квалитета.

Уместо критичког преиспитивања, пропагирају се нови научни „успеси“ Гидеона Грајфа!

Најављују се још две Грајфове историографске студије о геноциду над Србима у Независној Држави Хрватској, и о улози кардинала Алојзија Степинца у геноциду над Србима у Независној Држави Хрватској, претпостављамо сличног обима, формата и физичке тежине. За непуних две године, Грајф је дакле, написао три монументалне књиге (колико знамо, укупно најмање две хиљаде страна). При томе, оне би требало да буду објављене на српском, енглеском и хебрејском језику. Имајући све то у виду, нама преостаје само да ускликнемо: Свака част аутору, преводиоцима и финансијерима пројекта!

За кратко време професор Грајф је од државних органа и медија проглашен за врхунског стручњака за Јасеновац и још штошта. Он са тих позиција држи лекције о броју жртава у логору, при томе, у сваком медијском наступу, помиње различите процене. Он се позива на истраживачке резултате старе више деценија, иако му је познато као познаваоцу историје нацистичког концентрационог логора Аушвиц, колико су проток времена и нови истраживачки резултати довели до умањења процена броја жртава у Аушвицу од стране научне историографије у Израелу, Европи и свету.

И тако даље, у недоглед....